

Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος: Αντίσταση, Γενοκτονίες, Ολοκαυτώματα (στ')

/ [Πεμπτούσια](#)

Καλάβρυτα: το μνημείο στον τόπο θυσίας. Στις τιμημέντες πλάκες είναι γραμμένα τα ονόματα των εκτελεσθέντων. Συγκλονιστικό στοιχείο η ηλικία των θυμάτων: 18,17, 16, ακόμα και 15 ετών παιδιά βρήκαν το θάνατο από τη σφαίρα του κατακτητή. (Φωτ.: Νίκος Λουπάκης)

Ολοκληρώνουμε το αφιέρωμά μας στο Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο μέσα από τα γεγονότα της Αντίστασης, των Γενοκτονιών και των Ολοκαυτωμάτων. Το σημερινό άρθρο είναι αφιερωμένο στις διώξεις των Ρομά, αλλά και στα δεινά που υπέστη η Ελλάδα από τους Ναζί, κατά τη διάρκεια της κατοχής.

Οι **Ρομά** υπέστησαν συστηματικές διώξεις ως άνθρωποι μίας κατώτερης φυλής. Οι Ρομά θεωρούνται ένας από τους παλαιότερους λαούς της Ευρώπης. Κατά την επικρατούσα άποψη, όπως μαρτυρούν και ρίζες της γλώσσας τους, των ρομανί, οι Ρομά έφτασαν στον ευρωπαϊκό χώρο από την Ινδία, στις αρχές του 11ου αιώνα. Κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, η Ναζιστική Γερμανία, η Κροατία, η Ουγγαρία και οι σύμμαχοί τους προσπάθησαν συστηματικά να εξολοθρεύσουν όλους τους

τσιγγάνους της Ευρώπης.«Πρόκειται για μια καταστροφή μεγαλύτερη από εκείνη των Εβραίων της Γερμανίας», σημειώνει η κορυφαία Καθηγήτρια Ιστορικός Ενριέτ Ασσέο,. Κατά τη γενοκτονία των Ρομά χάθηκαν 250.000 έως 1.500.000 ψυχές[1].

Στη Ρουμανία, ο φιλοναζιστής πρόεδρος της χώρας Ίον Αντονέσκου, διάλεξε έναν άλλο τρόπο για να εξολοθρεύσει τους τσιγγάνους. Τους μετέφερε στην παγωμένη Υπερδνειστερία και τους άφησε να πεθάνουν από το κρύο, τη πείνα και τις αρρώστιες. Στην Υπερδνειστερία χάθηκαν περίπου 11.000 άνθρωποι. . Σπάνια, όμως, γίνεται λόγος για το Ολοκαύτωμα ή τη Γενοκτονία των Ρομά[2].

Στο Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο οι Έλληνες δε θρήνησαν μόνο για τη γενοκτονία των Εβραίων της Ελλάδας αλλά και το ολοκαύτωμα στο Μεσοβούνιο της Πτολεμαΐδας, στα Καλάβρυτα και στο Δίστομο.

Χαρακτηριστικά για τη γενοκτονία στο **Μεσοβούνιο** ο δάσκαλος Αλέκος Χατζητάσιος διηγείται: «Στις 23 Οχτώβρη 1941, τη νύχτα, ισχυρές δυνάμεις γερμανών προερχόμενες από Πτολεμαΐδα και Έδεσσα με τανκς κύκλωσαν αιφνιδιαστικά το Μεσόβουνο. Το πρωί σαν λυσσασμένοι λύκοι όρμησαν στα σπίτια και συγκέντρωσαν όλον τον κόσμο στην εκκλησιά. Εκεί χώρισαν όλους τους άντρες από ηλικίας 15 χρονών έως 60 και διέταξαν τα γυναικόπαιδα με τον παπά να εγκαταλείψουν αμέσως το χωριό. Ληηλάτησαν τα σπίτια και έπειτα βάλανε παντού φωτιά. Τους άντρες, συνολικά 165, ανάμεσά τους τρεις δασκάλους και έναν παράλυτο Μεσοβουνιώτη, τους οδήγησαν στα λιβάδια του Μεσόβουνου εκεί που τελειώνουν οι πλαγιές των υψωμάτων και αρχίζει το μικρό λεκανοπέδιο και τους θέρισαν με τα πολυβόλα τους. Οι Γερμανοί βγάλανε από την παράταξη των μελλοθανάτων έναν παράλυτο Μεσοβουνιώτη, μα αυτός σ' ένδειξη διαμαρτυρίας δε δέχτηκε να του χαρίσουν τη ζωή, γύρισε στη θέση του και εκτελέστηκε μαζί με τους άλλους»[3].

Η ευρύτερη περιοχή των Καλαβρύτων υπήρξε τόπος με πολύ μεγάλη ιστορία και επαναστατικό παρελθόν. Την περίοδο της Κατοχής τα **Καλάβρυτα** θρήνησαν χιλιάδες νεκρούς είτε από μαζικές εκτελέσεις του πληθυσμού είτε από ολοκληρωτικές καταστροφές, όπως το κάψιμο ενός χωριού. Στο χώρο της Αιγιαλείας και των Καλαβρύτων οργανώθηκε αντιστασιακό κίνημα ενάντια στους ξένους κατακτητές. Το καλοκαίρι του 1943, άρχισαν ομαδικές εκτελέσεις, βομβαρδισμοί και καταστροφές χωριών[4].

Τέλος για το ολοκαύτωμα στο **Δίστομο** είναι καλύτερο να μιλήσουν κάποιοι που γλίτωσαν το θάνατο και τη δίψα των Ναζί για αίμα. Η μαρτυρία ανήκει στον Αργύρη Σφουντούρη:«...Δίστομο, 10 Ιουνίου 1944. κανείς μας δεν θα μπορέσει ποτέ να ξεχάσει αυτή τη μέρα, αν και αυτό που θέλουμε όλοι πιο πολύ είναι να σβήσουμε απ' τη μνήμη μας αυτή την αγιάτρευτη πληγή... Εμείς τα παιδιά παίζαμε ζώντας σ

έναν όμορφο κόσμο, παρά τον πόλεμο και την ξένη κατοχή, όταν είδαμε τα γερμανικά καμιόνια να φθάνουν γεμάτα οπλισμένους στρατιώτες... Στο δρόμο για το χωριό οι στρατιώτες έχουν τουφεκίσει γεωργούς που δούλευαν στα χωράφια τους. Άλλους τους έπιασαν αιχμάλωτους. Δεμένοι μπροστά στα καμιόνια χρησίμευαν σαν ασπίδα σε περίπτωση επίθεσης από αντάρτες... Το χωριό είναι περικυκλωμένο... Εμείς είμαστε όμηροι... Στρατιώτες μπαίνουν στα σπίτια, ψάχνουν να βρουν οπλισμένους αντάρτες και παίρνουν τρόφιμα και κρασί, χειροποίητες κουβέρτες και πολύτιμα οικιακά σκεύη. Τα καμιόνια γεμίζουν με λάφυρα... Περνούν ώρες... Κοιτάζουμε απ' τα παράθυρα το δρόμο που περνάει μπροστά από το σχολείο... Τι θα δουν σε λίγο εκεί κάτω τα παιδικά μου μάτια; Τι θα μάθει το μυαλό μου που δεν φαντάζεται τι σημαίνει αγωνία του θανάτου; Τι λέει ο πατέρας, του οποίου η προστασία μάς φαίνεται αυτονόητη και *σίγουρη*; Κι η μητέρα πού να βρίσκεται; Γιατί δεν γύρισε ακόμη η μητέρα; Από μακριά ακούγονται ομοβροντίες. Για πολλή ώρα... Μετά πάλι ησυχάζουν... Οι στρατιώτες όμως ξαφνικά λυσομανούν... Πυροβολούν ό,τι ζωντανό βρουν μπροστά τους... Μπαίνουν στα σπίτια, σκοτώνουν γυναίκες, γέρους, παιδιά, μωρά... Βιάζονται, μαρκάρουν τα σπίτια για να μην προσπαθήσει άδικα και κάποιος άλλος... Τώρα έρχονται σ' εμάς ... Ο πατέρας μας κατεβαίνει κάτω για να τους αποτρέψει. Τα βήματά του στα σκαλιά της μεγάλης πέτρινης σκάλας αντηχούν ακόμη στη μνήμη μου και τονίζουν τα τελευταία του λόγια. Πρέπει να παραμείνουμε ήσυχοι, κρυμμένοι ... Έχει νόημα να κρατήσει κανείς την ανάσα του μη τον ακούσει ο γερμανικός θάνατος;... Αργότερα, όταν δεν ακούγονται πια άλλοι πυροβολισμοί και σβήνει ο ήχος που κάνουν οι μηχανές και τα καμιόνια που φεύγουν, ο θόρυβος που κάνουν οι σπίθες μάς θυμίζει το σπίτι που καίγεται... Στη γωνία της πλατείας, ακριβώς μπροστά απ' το πηγάδι, είναι ξαπλωμένος ο πατέρας μας. Θέλω να τρέξω καταπάνω του, αλλά οι αδελφές μου με συγκρατούν. Το ξέρουν κιόλας ότι είναι νεκρός;... Πότε κατάλαβαν ότι αυτές οι κόκκινες τρύπες στα μηνίγγια δεν γιατρεύονται;...»[\[5\]](#).

Ο Επίλογος του πολέμου είναι φρικτός. Το τελευταίο ολοκαύτωμα δεν έγινε από τους Ναζί αλλά από τους **Συμμάχους**. Οι Αμερικανοί, αν και ο πόλεμος είχε τελειώσει, για να τιμωρήσουν τους Ιάπωνες για την επίθεση στα πλοία τους στο Πέρλ Χάρμπορ έριξαν δύο ατομικές βόμβες στη Χιροσίμα και στο Ναγκασάκι, στις 8 και 15 Αυγούστου το 1945. Σκόρπισαν το θάνατο και στιγμάτισαν το μέλλον χιλιάδων ανθρώπων αλλά και αγέννητων παιδιών.

Ο Πόλεμος τελείωσε με εκατομμύρια Νεκρούς. Οι άνθρωποι πρέπει να γνωρίζουν την ιστορία, και να αποφεύγουν να ξανακάνουν τα ίδια λάθη. Κάθε νικητής σε έναν πόλεμο κουβαλάει στην πλάτη του χιλιάδες νεκρούς και εικόνες που στοιχειώνουν για πάντα τα όνειρά του.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μέσα από την παρούσα εργασία προσπαθήσαμε να εκθέσουμε συνοπτικά τις αιτίες που οδήγησαν στο Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και να αναφερθούμε στην Αντίσταση κυρίως των Ελλήνων αλλά και στα Ολοκαυτώματα που συγκλόνισαν τον τότε κόσμο.

Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος καταλαμβάνει πολλές δεκάδες σελίδες στην ιστορία του 20^{ου} αιώνα και είναι δύσκολο να εκτεθούν επαρκώς τα γεγονότα σε μία εργασία μερικών σελίδων. Προσπάθειά μας ήταν να φωτιστούν κάποιες πτυχές του Πολέμου αυτού, για να μπορέσουν να κατανοηθούν κάποια γεγονότα.

Στόχος μας υπήρξε να υπογραμμιστεί η βαρβαρότητα του πολέμου και ότι η αντίσταση ακόμα και των πιο μικρών λαών μπορεί να αλλάξει το ρου της ιστορίας. Αυτό πέτυχαν οι Έλληνες καθυστερώντας τα Γερμανικά Στρατεύματα να εισβάλουν στη Ρωσία. Δίκαια, λοιπόν, ο Τσώρτσιλ είπε ότι οι Έλληνες δεν πολεμούν σαν ήρωες αλλά οι ήρωες σαν Έλληνες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αλιβιζάτου, Ν., *Οι πολιτικοί θεσμοί σε κρίση (1922-1974). Όψεις της ελληνικής εμπειρίας*, Αθήνα 1995 [1983].
- Αντωνάκη, Ζ., «Η Μάχη της Κρήτης», *Ιστορικά, Κατοχή και Αντίσταση 1941-1945*, Ελευθεροτυπία -Ιστορικά, σ. 32.
- Βίζενταλ, Σ., *Οι δολοφόνοι βρίσκονται ανάμεσά μας*, εκδ. Καμαρινόπουλου, Αθήνα 1968.
- Βίτσου, Δ., *Χίτλερ, Η ομιλία του για τη Βαλκανική εκστρατεία*, εκδ. Περίπλους, Αθήνα 2010.
- Βώρου, Φ. Κ., «Μικρασιατικός Πόλεμος», *Θέμα Νεώτερης και σύγχρονης Ιστορία από τις πηγές*, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1992, σσ. 279-428.
- Του ιδίου «Ιστορία Παγκόσμια και (ιδιαίτερα) Ελληνική κατά τον 20^ο αιώνα», σσ 121, <http://siatistanews.gr/Voros/21os-olo.pdf> (2012)
- Γεωργίου, Ε., *Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας*, εκδ. Σαββάλα, Αθήνα 1999
- ΔΟΜΗ 22, Αθήνα 2005, σ. 500-540
- Ζαβάκου, Γ., «Η πείνα στην Ελλάδα της Κατοχής. Οξύ πρόβλημα επισιτισμού», *Ιστορία 4* (2003)
- Καλαγερά, Σ., «Το σκληρό Πρόσωπο της Κατοχής», *Ιστορικά, Κατοχή και Αντίσταση 1941-1945*, Ελευθεροτυπία -Ιστορικά, σσ. 47-50.
- Καλλιανιώτη, Θ. «**Το σαμποτάζ σχεδίασαν και οργάνωσαν Βρετανοί στρατιωτικοί**», *Καθημερινή της Κυριακής της 10/10/2010*
- Κολιόπουλου, Ι. Σ., *Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία 1789-1945. Από τη Γαλλική Επανάσταση στο Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο*

, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2001.

- Μαργαρίτη, Γ., κ.ά., *Ελληνική Ιστορία. τ. Γ΄. Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία*, Πάτρα 1999.
- Μαυρέα, Κ., «Η αποτυχία της Δημοκρατίας», *Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία Γ΄*, ΕΑΠ 1999, σσ. 261-290.
- Του ιδίου, «Η Μεταξική Δικτατορία (1936-1940)», *Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία Γ΄*, ΕΑΠ 1999, σσ. 293-297.
- Mazower, M., *Η Ελλάδα και η οικονομική κρίση του Μεσοπολέμου*, Αθήνα 2002.
- Μπορδόκα, Κ., «70 χρόνια -ΟΧΙ-, 28^η Οκτωβρίου 1940», *Ελεύθερος Τύπος της Κυριακής*, Κυριακή 24 Οκτωβρίου 2010, σ. 31-38.
- Μπρούσαλη, Κ., «Οι 178 μέρες που δόξασαν την Ελλάδα», *Ιστορία του Έθνους - Έθνος της Κυριακής*, 20 (2010), 6-38
- Παναγιωτόπουλου, Β., (επιμ.), *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770-2000*, τ. 7, Αθήνα 2003.
- Παπαρρηγόπουλου, Κ., *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, τ. 25, εκδ. National Geographic, Αθήνα 2005, σ. 10-30.
- Σαμπατάκη, Θ., «Από την Εισβολή στη Συνθηκολόγηση», *Ιστορικά, Κατοχή και Αντίσταση 1941-1945, Ελευθεροτυπία -Ιστορικά*, Αθήνα 2010, σ. 22-40.
- Σκουλάτου Β., Δημακοπούλου, Ν., Κόνδη, Σ., *Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη*, Γ΄, ΟΕΔΒ, Αθήνα 2000¹².
- Σφουντούρη, Α, *Ό,τι μένει στη μνήμη*, Goethe-Institut Athen, Αθήνα 1998.
- Χατζηβασιλείου, Ε. (επιμ.), *Η δικτατορία του Ιωάννη Μεταξά 1936-1941*, εφημερίδα Τα Νέα, Αθήνα 2010.
- Χάγκεν, Φ., *Στέμμα και Σβάστικα. Η Ελλάδα της Κατοχής και της Αντίστασης 1941-1944*, τ. 1^{ος}, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 1994.
- Χατζηιωσήφ, Χ., (επιμ.), *Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα: Όψεις πολιτικής και οικονομικής ιστορίας 1900-1940*, Αθήνα 2009.
- Ψυχογιού, Ε., *Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη*, εκδ. Ζήτη, Θεσσαλονίκη 2000.

Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία

- <http://www.aktorama.gr/index.php/topic,186.0.html?PHPSESSID=4bacc246a928a842c2> (2012)
- http://www.ime.gr/chronos/14/gr/1940_1945/resistance/index.html (2012)
- <http://www.stoxos.gr/2012/04/26-1944.html> (2012)
- «Το Ολοκαύτωμα», *Εγκυκλοπαίδεια του Ολοκαυτώματος*, <http://www.ushmm.org/wlc/el/article.php?ModuleId=10005143> (2012)
- <http://www.exandasdocumentaries.com/series/without-homeland/exandas-holocaust.php> (2012)
- «Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, Δεκέμβριος του 1943. Επιχείρηση Καλάβρυτα»,

http://www.depapoz.gr/site/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&

(2012).

[1]<http://www.exandasdocumentaries.com/series/without-homeland/exandas-holocaust.php> (2012)

[2] Αυτόθι.

[3] Β. Σκουλάτου, Ν. Δημακοπούλου, Σ. Κόνδη *Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη*, σ. 289.

[4] «Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, Δεκέμβριος του 1943. Επιχείρηση Καλάβρυτα»,

http://www.depapoz.gr/site/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&
(2012).

[5] Α. Σφουντούρη, *Ό,τι μένει στη μνήμη*, Goethe-Institut Athen, Αθήνα 1998, σ. 56-75.